

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1999-2000

21 oktober 1999

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GELIJKE KANSEN

Vraag om uitleg van de heer Luk Van Nieuwenhuysen tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de plannen voor een open instelling voor allochtone probleemjongeren in Mechelen

Vraag om uitleg van mevrouw Sonja Becq tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het vrijwilligerswerk

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen

Donderdag 21 oktober 1999

VOORZITTER : Mevrouw Patricia Ceysens

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 11.34 uur.*

Vraag om uitleg van de heer Luk Van Nieuwenhuysen tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de plannen voor een open instelling voor allochtone probleemjongeren in Mechelen

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Van Nieuwenhuysen tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de plannen voor een open instelling voor allochtone probleemjongeren in Mechelen.

De heer Van Nieuwenhuysen heeft het woord.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, dames en heren, het stadsbestuur van Mechelen speelt al geruime tijd paniekvoetbal inzake de ordehandhaving en het stedelijk veiligheidsbeleid. Dat gebeurt niet eenstemmig, maar in gespreide slagorde.

Vorig jaar in maart werd dan toch een consensus bereikt over een gesloten internaat voor 'delinquente migrantenjongeren'. Er hing zelfs al een prijskaartje aan van 50 miljoen frank. We vonden dat een positieve stap in de strijd tegen de zeer hoge criminaliteit waaronder Mechelen lijdt. Vorig jaar noteerde men zelfs nog een stijging van 16 procent. Mechelen kent daarmee de hoogste criminaliteitsgraad van de provincie Antwerpen.

Met het gesloten internaat bracht het stadsbestuur voor het eerst de moed op om de link te leggen tussen de criminaliteit en de aanwezigheid van migrantenjongeren. Ook positief was de toegeving dat soms drastische maatregelen nodig zijn. De vorige regering nam omtrent dit initiatief een afwach-

tende houding aan. Minister Martens was blijkbaar geen voorstander, maar de CVP van Mechelen stond wel degelijk achter dat plan.

De plannen zijn intussen bijgestuurd. Het gaat nu om de begeleiding van een vijftiental jongeren die in de criminaliteit dreigen verzeild te geraken. Ze zouden daar alleen de nacht doorbrengen, overdag moeten ze gewoon school lopen. Is het niet naïef om te geloven dat de jongeren hierdoor, ook al is het in overleg met hun gemeenschap, niet verder het criminele pad zouden volgen? Er is al genoeg studiemateriaal voorhanden waaruit blijkt dat bij de Marokkanen, de grootste groep buitenlanders in Mechelen, door hun opvoeding, religie en de culturele acceptatie van geweld, bestraffing door de gemeenschap en niet door de ouders gebeurt. De gemeenschap toont zich allesbehalve streng. De verwijzing naar zo een nachtverblijf waar hen een maaltijd wacht en eventueel een groepsgesprek waarna ze zich kunnen terugtrekken in hun eigen studio met de garantie dat ze niet worden bewaakt, kan niet echt een straf worden genoemd of toch niet als dusdanig worden aangevoeld.

Volgens de Mechelse politie loopt er een harde kern van minstens 150 tot zelfs 400 onverbeterlijke migrantenjongeren rond in de stad. Ik neem aan dat het open internaat niet voor hen bedoeld is, want dan wordt het natuurlijk helemaal ridicuul, maar voor jongeren waarvan men hoopt dat ze nog op het rechte pad te brengen zijn. Zolang die harde kern van 150 à 400 echter niet van de straat is, heeft een open instelling helemaal geen zin. De jongeren zouden van de instelling recht in de armen van hun voorgangers lopen. De status van de jongeren in de instelling zou in het wereldje van potentiële en kleine criminelen toenemen en ook een negatieve invloed op hun leeftijdgenoten hebben. Ik was aanvankelijk van plan om uw mening hieromtrent te vragen. Ik heb ondertussen gelezen in de krant dat u dat inderdaad een goede aanpak vindt. Ik wil u waarschuwen : dat is niet het geval.

Van Nieuwenhuysen

In het Mechelse is eerst en vooral nood aan een gesloten instelling, of meerdere, waarin onverbeterlijke jonge criminelen kunnen worden opgesloten. Ten eerste heeft de Mechelaar recht op een veilige leefomgeving. Ten tweede heeft het geen enkele zin te hopen dat potentiële criminelen uit de misdaad kunnen worden gehouden als ze op de straat voortdurend worden geconfronteerd met hun criminele leeftijd- en landgenoten. Dat het Mechelse stadsbestuur er aanvankelijk ook zo over dacht bewijst toch wel dat ik niet alleen sta met die overtuiging.

Ik verwijs ook naar het standpunt van uw coalitiepartner, de VLD. Ik citeer de woorden van minister Vanderpoorten van 9 maart 1999 in dit parlement: '... dat over de partijgrenzen heen, en niet alleen in Mechelen, maar in heel Vlaanderen de grote noodzaak aan zulke, gesloten instellingen wordt erkend'. Ik begrijp daarom niet goed waarom de Vlaamse regering daar geen werk van maakt en alle heil verwacht van een open instelling.

Een tweede aspect vormt de situering van dat internaat. Eerst wou men het onderbrengen in het voormalige kantorencomplex van de firma Bondulle in de wijk Nekkerspoel. De wijk gaat gebukt onder de criminaliteit waarvan de meest in het oog springende de overvallen zijn geweest op het postkantoor, één met dodelijke afloop. Recent is er een inbraak geweest in een horecazaak waarbij de inbreker werd neergeschoten. Dat is maar het topje van de ijsberg.

Het is wat men noemt een concentratiewijk met alle daarbij horende problemen. Nog geen jaar geleden was er een hoorzitting met de buurtbewoners. Ze klaagden onder meer over de arrogantie van groepjes jonge vreemdelingen die de buurt terroriseren. In die wijk wou men aanvankelijk zo een instelling plaatsen. Men is daar blijkbaar van afgestapt, maar ik hoor nu toch weer geruchten dat men in de omgeving zou blijven en een gebouw zou neerpoten achter de Sint-Hubertuskerk in Nekkerspoel. Zijn die plannen concreet? Welke zijn de criteria waar zo een inplanting van afhangt? Verder wil ik er nog op aandringen om de buurtbewoners op voorhand te raadplegen.

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Inzake bepaalde thema's moeten we niet aan politiek opbod doen. We moeten met alle democratische partijen zoveel mogelijk eenzelfde standpunt nastreven. De

CVP gelooft dat een pedagogisch project gericht op die jongeren zinvol kan zijn. Of dat in een gesloten of open instelling moet gebeuren, kunnen we beter overlaten aan de deskundigen. Dit werd ooit voorgesteld als een jeugdgevangenis, dat was niet meer dan een ongelukkige benaming.

Onlangs las ik in De Standaard een artikel over scholen en racisme. Ik heb daaruit onthouden dat in een democratische samenleving een cultuur van betrokkenheid en een regelvaste omgeving de basisbeginselen zijn om mensen op het goede spoor te zetten en te houden. Probleemjongeren, en niet alleen Marokkaanse, kunnen waarschijnlijk beter in een gestructureerde omgeving worden samengebracht.

Het lijkt me erg belangrijk dat de begeleiders van migrantenjongeren eveneens allochtonen zijn omdat zij zich kunnen inleven in de wereld van de jongeren. In het algemeen welzijnswerk zoekt men allochtone hulpverleners voor allochtone patiënten en cliënten. Dat lijkt me een interessant idee.

De voorzitter : Mevrouw Janssens heeft het woord.

Mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen : Ik krijg de indruk dat de heer Van Nieuwenhuysen pleit voor een strafinrichting. Zo een instelling kent weinig positieve elementen. Het hele systeem, de idee erachter, biedt weinig perspectief. Het bedenken en uitproberen van nieuwe vormen van opvang en begeleiding lijkt me echt de moeite waard. De situering in een moeilijke wijk doet minder terzake. Integendeel, het kan veeleer interessant zijn om jongeren in hun eigen buurt te begeleiden zodat ze hun relaties en contacten kunnen onderhouden.

De Volksunie pleit uitdrukkelijk voor het bieden van positieve kansen in een internaat of instelling. Participatie moet op alle domeinen openblijven. Er moet aandacht zijn voor individuele begeleiding, maar ook voor groepsgericht werken. Er moeten zowel lichamelijke als geestelijke ontplooiingskansen worden geboden. Een degelijke begeleiding en ondersteuning moet naar herintegratie leiden. Ontspoorde jongeren hebben allerminst behoefte aan repressie, maar veeleer aan kansen en stimulansen voor een evenwichtige persoonlijkheidsontwikkeling. De eerstelijnszorg mag niet worden verzwakt. Preventie moet een prioriteit blijven. Op die manier kan een aantrekkelijk toekomstbeeld worden aangeboden aan jongeren.

De voorzitter : Mevrouw Merckx heeft het woord.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey : Het debat over de bijzondere jeugdzorg en over jongeren die een als misdrijf omschreven feit plegen, is erg waardevol. Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft dat al benadrukt. Voor onze fractie moet het beleid steunen op de conclusies van de commissie ad hoc van dit parlement. Ik zal me hier beperken tot een oproep om de draad opnieuw op te nemen.

Naar aanleiding van dit debat werd bij herhaling tegen de leden van het Vlaams Blok gezegd dat onze resolutie ruimte laat om te specificeren, om bijkomende middelen te vragen, en ook om harde problemen op een grondige manier op te lossen. Ik heb daar weinig aan toe te voegen.

Het initiatief in Mechelen, waarover u sprak, is al een tijdje geleden aangekondigd. Het gaat hier om federale gelden in het kader van de veiligheidscontracten. Een globale visie is hier zeer belangrijk. Federale en gemeenschapsinitiatieven voor preventie moeten op elkaar worden afgestemd. Soms is het moeilijk een lijn te ontwaren in de wijze waarop middelen worden aangewend. Ik neem aan dat op het federale niveau de minister van Justitie verantwoordelijk is, maar ook de federale minister van Binnenlandse Zaken is betrokken bij de veiligheidscontracten. Werd daarover met de federale regering overlegd ?

Ik merk ook op dat we niet veel meer horen over de op til zijnde wijziging van de wet op de jeugdbescherming en over de specifieke organisatie van de jeugdrechtbanken. In de schoot van het Vlaams Parlement moeten we de kans krijgen om suggesties te formuleren over de basisprincipes. We willen daarover overleggen.

Specifieke problemen vereisen specifieke oplossingen. Maar we moeten ermee ophouden het probleem in Mechelen uitsluitend te definiëren als een probleem van migrantenjongeren. Het gaat om een probleem van een samenleving die het soms moeilijk heeft met haar multi-etniciteit.

De voorzitter : Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Voor onze fractie is het Mechelse initiatief het begin van een nieuwe wijze van jongerenopvang, die tegemoetkomt aan maatschappelijke noden. Het gaat inderdaad om probleemjongeren, waaronder veel allochtonen. De ouders van die allochtone jongeren staan positief tegenover dit initiatief. Ze zien dit als een vorm van opvoeding, zij het niet altijd de meest aangename. Zij vragen om steun bij de opvoeding. Dit ini-

tiatief moet dan ook alle kansen krijgen, en later worden geëvalueerd.

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft gewezen op het belang van de rol van de allochtone begeleider. Ik vermeld wel dat men daar in Nederland mee is opgehouden.

Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Ik dank de interpellanten voor hun uiteenzetting. Mijnheer Van Nieuwenhuisen, ik laat uw cijfers over harde kernen en uitspraken over onverbetereerbare jonge criminelen voor uw rekening. Ik onderken evenwel het probleem van moeilijk gedrag bij migrantenjongeren.

Met een besluit van 29 september jongstleden heb ik een principiële erkenning verleend aan de VZW Jongenstehuizen Ivo Cornelis in Mechelen voor een nieuwe afdeling van hun begeleidingstehuis. De afdeling is bedoeld voor de opvang van tien minderjarigen van twaalf tot zestien jaar. Het gaat om specifieke opvang en begeleiding van allochtone probleemjongeren. De VZW Ivo Cornelis, die sinds jaren een gevestigde waarde is in de Mechelse regio en die heel wat expertise heeft in de bijzondere jeugdbijstand en de opvang van moeilijke jongeren, was de ideale partner voor de Vlaamse overheid en het stadsbestuur van Mechelen.

Gevangenissen behoren inderdaad tot de bevoegdheid van de federale overheid. Wat wij organiseren, is de opvang in de sfeer van de jeugdbescherming. Dat betekent dat de VZW Ivo Cornelis, die zoveel ervaring heeft met de opvang van moeilijke jongeren, zelf zal bepalen in hoeverre de instelling open of gesloten is. Wij hoeven daar geen wit-zwart-discussie over te voeren.

We hebben verscheidene redenen om dit te doen. In het klassieke aanbod van de bijzondere jeugdbijstand zien we een ondervertegenwoordiging van migrantenjongeren, ondanks het feit dat er veel problemen zijn met crimineel of moeilijk gedrag bij migrantenjongeren. De instellingen kunnen deze specifieke opvang immers moeilijk aan. Migranten worden zelden via het comité voor bijzondere jeugdbijstand aangemeld, maar komen bijna altijd via de jeugdrechtbank terecht in de strengste vorm van opvang van de gesloten instellingen. Daar is de maximum verblijfsduur drie maanden en kan onmogelijk aan remediëring worden gedaan.

Daarnaast ligt de perceptie van crimineel of moeilijk gedrag in de migrantengemeenschap anders dan in de Belgische gemeenschap. Wanneer een

Vogels

jongere terechtkomt in Mol, oordeelt de migrantengemeenschap dat hij schade heeft toegebracht en niet meer bij hen hoort. In Mechelen is men daarom met de migrantengemeenschap zelf een gesprek begonnen. Ouders doen ook steeds vaker een beroep op de overheid om samen te zoeken naar mogelijkheden om jongeren uit hun probleemgedrag te halen. Dat is vrij nieuw. Vroeger duidde de migrantengemeenschap vaak op het mislopen van onze westerse samenleving die hun jongeren zou aanzetten tot moeilijk of crimineel gedrag.

Intussen heeft de migrantengemeenschap in Mechelen zich verenigd en heeft ze een gesprek met de Mechelse overheid gevraagd om samen te zoeken naar methoden om de jongeren uit de criminaliteit te houden en hen een perspectief te bieden in België. De nieuwe afdeling van de VZW Ivo Cornelis zal in samenspraak met de migrantengemeenschap worden opgericht en uitgebouwd. Het is de afspraak dat de jongeren nadien terug kunnen naar hun gemeenschap en naar hun thuis.

Hoe gaan we te werk ? Het gaat om jongeren van twaalf tot zestien jaar. Het is de bedoeling om vrij vroeg te beginnen remediëren. Enerzijds zullen vaardigheden worden aangeleerd in het vormgeven aan veranderende relaties in het gezin, het participeren in onderwijs of werk, het gebruiken van vrije tijd, het omgaan met autoriteiten en instanties, het zorg dragen voor gezondheid en uiterlijk, enzovoort. Met de begeleiding van de jongeren beogen we de eliminatie van het probleemgedrag – in casu : het delinquent gedrag -, en ook het aanleren van vaardigheden om opnieuw in de samenleving te stappen. We willen daar ook allochtone begeleiders bij betrekken. De toestand in Mechelen verschilt wellicht van de Nederlandse, want in Mechelen gaat het om een homogene culturele groep, en de lokale gemeenschap werkt mee. De migrant-opvoeder vervult dus een beetje de rol van bemiddelaar. Dat leidt tot moeilijkheden. De VZW die we subsidiëren, kan immers alleen mensen aanwerven die over het diploma van opvoeder beschikken. Er zijn wel een aantal meisjes die dat diploma hebben, maar jongens met dat diploma zijn erg zeldzaam. Men is op dit ogenblik een uitweg aan het zoeken. Men wil op een of andere manier daar jongens bij betrekken die tijdens hun werk dat diploma kunnen verwerven, via een VLOD – een vrije leergang voor opvoeder in dienstverband. Maar dat zal niet gemakkelijk zijn.

Dit initiatief past niet echt in het tot vandaag gevoerde inclusief jeugdbeschermingsbeleid, dat bepaalt dat migranten ook moeten terecht kunnen in de gewone opvang en het gewone welzijnswerk. Dat is grotendeels theorie gebleven, want in het gewone aanbod van de bijzondere jeugdzorg komen migranten niet echt aan de orde. Moeten we dan definitief een aparte, categoriale benadering handhaven ? Neen, maar ik denk wel dat we via experimenten methodieken moeten ontwikkelen die later ook in een inclusief beleid kunnen worden geïntegreerd.

Ik wil even reageren op wat mevrouw Merckx heeft gezegd. Ik voel me een beetje gesteund door de resolutie van het Vlaams Parlement, waarin men ervoor kiest om "de differentiatie van werkvormen en methodieken in de bijzondere jeugdzorg te intensiveren en accurater en meer flexibel af te stemmen op de specifieke doelgroepen." Daarvan uitgaand moeten we zo snel als mogelijk werk maken van wat in Mechelen vooralsnog een experiment is. De begeleiding van het experiment gebeurt aan de hand van een onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek. En bij de werking van de stuurgroep worden de lokale bestuurders nauw betrokken. Dat moet ons een totaalbeeld opleveren van hoe de opvang er moet uitzien.

U stelt voor om daarbij ook het preventie-aspect, en alles wat te maken heeft met de veiligheids- en samenlevingscontracten, te betrekken. Op dit ogenblik zijn er contacten tussen het kabinet van Justitie en mijn kabinet. Dat moet leiden tot de uitwerking van een inventaris. Ook in de resolutie van het Vlaams Parlement is gevraagd een overzicht te geven van alles wat er bestaat inzake preventie en jeugdbescherming. We willen het federale aspect zeker niet uit het oog verliezen. Verder moeten die contacten leiden tot de voorbereiding van een nieuwe wetgeving op de jeugdbescherming. U zult echter begrijpen dat dit vandaag, na honderd dagen werken, allemaal nog in de kinderschoenen staat. Eenmaal dit allemaal wat meer is uitgewerkt, kunnen we hier daarover discussiëren.

Wat de ligging betreft, heb ik de VZW Ivo Cornelis principieel erkend. Dit betekent dat de VZW nu de nodige voorbereidselen kan treffen voor het operationeel maken van het aanbod. De locatie is in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemers, en niet van de Vlaamse overheid. Als hun keuze echter niet zou voldoen aan de materiële erkenningsvoorwaarden, kunnen we een nieuwe beslissing nemen. Op dit ogenblik echter ligt de bal in het kamp van de VZW, die daarvoor moet samenwerken met de stad Mechelen. Ik moet hier

Vogels

wel zeggen dat de optie om het voormalige kantorencomplex van het bedrijf Bonduelle te gebruiken, is verlaten. We zijn op zoek naar alternatieven. U kennende ben ik er echter zeker van dat aan de keuze van de locatie altijd wel wat zal schorten. Mechelen heeft vele wijken waarin nogal wat allochtonen wonen. In andere, doorgaans meer residentiële wijken, wonen bijna geen allochtonen. Ik kan me voorstellen dat er dus altijd wel iets zal schorten. Ofwel zullen er teveel allochtonen wonen, ofwel te weinig; ofwel zal het te dicht bij het centrum liggen, ofwel te ver.

De initiatiefnemers, met name het gemeentebestuur van Mechelen en de vzw Ivo Cornelis, houden rekening met de opzet van het initiatief bij hun zoektocht naar een geschikte locatie. Het lijkt me dan ook opportuun een voorlopige locatie te zoeken in afwachting van een definitief onderkomen.

Men heeft in elk geval met de stedelijke overheid afgesproken dat de initiatiefnemers de buurt daarbij zullen betrekken en duidelijke informatie zullen verstrekken.

Het doet me plezier dat we in zee kunnen gaan met de vzw Ivo Cornelis die op dat vlak in Mechelen een reputatie heeft. Ze heeft bovendien reeds bewezen dat moeilijk opvoedbare jongeren toch kunnen worden opgevangen zonder daarvoor de hele buurt op stelten te zetten.

De voorzitter : De heer Van Nieuwenhuysen heeft het woord.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : Ik dank de minister voor haar antwoord. Ik wil in de eerste plaats een kleine correctie maken. De woorden "150 onverbeterlijke criminelen" zijn niet van mij afkomstig, maar van de politiecommissaris van Mechelen. Geen enkele partij uit de Mechelse gemeenteraad heeft dit trouwens ontkend, integendeel.

Ik heb hier niet alleen veel grootmoedigheid vastgesteld, maar ook veel naïviteit. Immers, zolang die harde kern van minstens 150 zwaar criminele jongeren niet uit het straatbeeld wordt geweerd, zal elk initiatief boter aan de galg zijn. De jongeren uit de open instelling zijn vatbaar voor criminaliteit, en ze worden dagelijks weer de straat opgestuurd en blijven zo in contact komen met deze groep van zwaar criminelen. Dat is het probleem dat ik wil aanklagen. De capaciteit van de gesloten instellingen

moet worden uitgebreid vooraleer andere initiatieven worden genomen.

Tot slot betreur ik het gebrek aan begrip van de andere interpellanten voor de druk die zo een instelling uitoefent op de omwonenden. De enige troost is dat ik van de minister heb vernomen dat aan het stadsbestuur en aan de betrokken organisaties zal worden gevraagd om navraag te doen bij de lokale bevolking.

Minister Mieke Vogels : U verwacht naïviteit met idealisme. Het ideaal om een harmonieuze samenleving te organiseren van mensen met verschillende culturen zult u me nooit uit het hoofd praten. Dat u dat ideaal bent kwijtgeraakt, wist ik al lang.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Sonja Becq tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het vrijwilligerswerk

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Becq tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het vrijwilligerswerk.

Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik trap waarschijnlijk een open deur in wanneer ik zeg dat vrijwilligers voor een deel het cement zijn van onze samenleving. We komen ze dagelijks tegen in de klassieke welzijnssectoren zoals thuiszorg, opvang en onthaal van vluchtelingen, hulp van schoolgaande kinderen, milieuvrijwilligershulp, enzovoort. Uit onderzoek blijkt dat in Vlaanderen één op acht personen vrijwilligerswerk doet. Ze nemen niet alleen deel aan de besluitvorming, maar ook aan de hulpverlening en ondersteuning.

Het is belangrijk dat vrijwilligerswerk kan en blijft bestaan. Daartoe moet de nodige ondersteuning worden gegeven. Het verbaast me dan ook dat ik hierover niets terugvind in het regeerakkoord, hoewel ik ervan overtuigd ben dat dit ook een van uw bekommernissen is.

In 1994 is met het decreet op het autonoom vrijwilligerswerk een eerste stap gezet om vrijwilligers

Becq

een zekere erkenning te geven. We hebben ons daarbij gedeeltelijk gebaseerd op een bestaande praktijk. Heel wat organisaties zorgden voordien al voor een verzekering voor de vrijwilligers. Dat werd in het decreet een verplichting, alsook een afsprakennota en vorming. Dit was echter niet voldoende. Ook aan uw voorganger heb ik regelmatig gevraagd of er niet nog meer moet gebeuren inzake vrijwilligerswerk.

Wat is de betekenis van het vrijwilligerswerk? Beschikt u terzake over enig cijfermateriaal? Een van de klachten van die organisaties is immers dat er theoretisch in een vergoeding is voorzien van 300.000 frank met een startpremie van 150.000 frank. We zijn echter met zo veel vragende partijen dat we vaststellen dat we er niet allemaal van kunnen genieten. In dat opzicht is het cijfermateriaal zeker en vast belangrijk. Hoeveel organisaties dienen die aanvraag in? Hoeveel moeten er worden geweigerd? Als het budget wordt overschreden, hoe gebeurt dan de verdeling tussen de verschillende erkende organisaties?

Dat ene gedeelte gaat dus over het financiële aspect volgens de huidige criteria. Daarnaast leven echter vooral ook bij veel autonome vrijwilligersorganisaties bepaalde vragen. Ze vinden natuurlijk wel dat het belangrijk is om te werken met vrijwilligers, maar ze zijn ook terecht van mening dat die vorming en ondersteuning nodig hebben. Dat houdt dienstverlening en permanentie in om de mensen te kunnen begeleiden. Dat heeft uiteraard bijkomende personeelskosten tot gevolg. Sommigen trekken zich uit de slag via DAC-projecten. Als die kunnen blijven, is dat zeker geen probleem. In ieder geval neemt de vraag naar een substantiële ondersteuning toe, onder andere inzake personeel.

Tegelijkertijd wil ik inzake het streven naar vereenvoudiging toch ook de volgende opmerking maken. Momenteel is er nog altijd heel wat administratieve rompslomp, ook al gaat het soms slechts om relatief kleine geldbedragen. Als men daar iets aan kan verhelpen, is dat uiteraard mooi meegenomen.

Tot nu toe is de aandacht ook bijna altijd gegaan naar het autonome vrijwilligerswerk. Men moet ervoor zorgen dat men zelf een VZW opricht en die structuur opbouwt. Voor het ingebouwde vrijwilligerswerk leeft in dat opzicht de vraag of er niet op dezelfde manier garanties moeten worden gegeven ten aanzien van de vrijwilligers die in die ingebouwde vrijwilligerswerking aan de slag zijn. Ik weet dat dit niet zo eenvoudig is. Er is het gevaar

van een dubbele subsidiëring en van een koppeling.

Momenteel is het gevolg dat men een aparte VZW opricht vanuit een bestaande organisatie. Degenen die zich beter kunnen organiseren en die wat beter op de hoogte zijn van de zaken, staan daar het verst in. Degenen die daar wat minder in thuis zijn, zijn daar dan de dupe van. Daarom stel ik de vraag of er inzake het ingebouwde vrijwilligerswerk naast de bescherming eventueel ook kan worden gewerkt aan de omkadering.

Ik wil het ook nog even hebben over het statuut van de vrijwilligers. De bevoegdheid hierover ligt op het federale niveau. Men heeft daar op federaal niveau ook wel al aan gewerkt. Op Vlaams niveau werd de discussie gevoerd naar aanleiding van het decreet over de zorgverzekering, met de mantelzorg, enzovoort. Wat is sociaalrechtelijk hun statuut? Hoe zit het met de problemen inzake de werkloosheidsreglementering? Zo kunnen er nog veel vragen worden gesteld.

Mevrouw de minister, ik weet dat u dat niet volledig kunt oplossen, maar u kunt er in ieder geval bij uw collega's op aandringen om verder te werken aan dat statuut. Wij doen dat ook vanuit het parlement, maar het is hoe dan ook belangrijk dat u dit als minister steunt.

De voorzitter : Mevrouw Janssens heeft het woord.

Mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen : Ik zou graag nog de volgende bedenking maken. Op het gebied van zelfhulpgroepen is Vlaanderen een echte lappendeken. Men verricht bijna uitsluitend op vrijwilligersbasis heel interessant werk : men richt praatgroepen op, men ontmoet lotgenoten, men steunt en sterkt elkaar.

In de loop van de jaren hebben een aantal organisaties zich als koepels gevormd, die nog altijd op eigen benen staan zonder de minste ondersteuning. Ze komen ook niet in aanmerking voor subsidiëring, ook niet in het decreet dat onlangs werd goedgekeurd. Voor hen zou dat immers betekenen dat ze te veel hooi op de vork moeten nemen, en voor een aantal betekent het ook dat ze een deel van hun autonomie moeten prijsgeven. Ze redeneren dat ze vrijwilligers zijn en dat ze dat ook wel willen blijven doen. Op die manier kunnen ze hun eigen stem laten horen en hoeven ze door niemand bevoegd te worden.

Aan de andere kant is het uiteraard wel zo dat een kleine ondersteuning in de werking van zo een

Janssens-Vanoppen

groep vaak wel de moeite waard is. Het loont dus toch wel de moeite om na te gaan op welke manier een beperkte financiële tegemoetkoming kan worden gegeven.

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Mevrouw de voorzitter, collega's, ik dank de interpellanten voor de aandacht die zij schenken aan de vrijwilliger. Hij of zij is immers een belangrijke actor in ons welzijnswerk.

Als er over die vrijwilliger te weinig in het regeerakkoord staat, dat wil ik me ertoe verbinden dat in de beleidsnota recht te zetten. Die zal tegen het einde van het jaar klaar zijn. Het is mijn diepe overtuiging dat het vrijwilligerswerk zeer belangrijk is. Ik wil het dan ook een belangrijkere plaats geven in de sector waarvoor ik bevoegd ben.

Studies in het kader van het Vrind-rapport van 1999 geven aan dat één op de vijf Vlamingen actief zijn in het vrijwilligerswerk. Ik heb ook nog wat extra informatie ingewonnen. Bij Kind & Gezin is het bijvoorbeeld nog altijd niet moeilijk om vrijwilligers te vinden om mee in de consultatiebureaus te werken. Dat is dus heel positief.

Uiteindelijk komt de vrijwilliger te weinig aan bod in de media. Op de achtergrond blijven die vrijwilligers echter wel werken. We krijgen soms misschien wel signalen dat de mensen en vooral ook de jongeren zich niet meer inzetten. Volgens mij moeten we die signalen toch wel met een dikke korrel zout nemen. We moeten dat werk gewoon opnieuw meer in beeld brengen en daar voldoende respect voor opbrengen.

Soms heb ik ook de indruk dat die fabeltjes worden gebruikt door professionelen om steeds meer zorg en steeds meer hulpvragen te professionaliseren. Ik ben er als de dood voor dat we alle hulpvragen of alle problemen in de samenleving gaan etiketteren als zijnde een probleem dat professionele hulp behoeft.

Ik geef dan altijd het voorbeeld van mijn moeder, die zes kinderen had. Zij had ook wel eens problemen met die kinderen. Bij jong-KAV ging ze dan zagen dat "ons Mie weer niet te doen was". Andere ouders antwoordden dat hun kinderen zich op precies dezelfde manier gedroegen. Dat was voldoende om te weten dat kinderen nu eenmaal kinderen zijn. Pubers hebben hun eigen problemen. Profes-

sionele hulp heeft men daarvoor niet nodig. Ik ben ervan overtuigd dat de vrijwilliger opnieuw zijn plaats moet krijgen en moet worden gestimuleerd.

Ook de actieve 60-plussers vervullen heel wat taken in onze samenleving, waarvan wij niet op de hoogte zijn. Sommige 60-plussers weten zelf niet dat ze nog taken aankunnen. Het is erg belangrijk dit gegeven in kaart te brengen, en die mensen opnieuw een plaats geven in onze samenleving.

2001 wordt het Internationale Jaar van de Vrijwilliger. Ik wil dat jaar zeker niet ongemerkt voorbij laten gaan. Ik wil van het jaar 2000 gebruikmaken om het decreet van 1994 te evalueren en eventuele bijstellingen voor te leggen. In 2001 wens ik een interministeriële conferentie op poten te zetten die werkt aan het statuut van de vrijwilliger. Ik denk hierbij aan het moderniseren van zijn takenpakket.

Studies van de Koning Boudewijnstichting tonen aan dat net zoals elders mensen hier ook 'shoppen'. Men vindt misschien niet veel vrijwilligers voor het KAV omdat men zich daar bijna voor het leven moet engageren. Oxfam daarentegen heeft geen enkel probleem om mensen voor de winkels aan te werven. Ze werken daar dan bijvoorbeeld 2 jaar en zetten zich dan voor een andere zaak in. Het beleid moet daar rekening mee houden. We zijn dat dan ook van plan.

In uw tweede vraag had u het over het decreet inzake het autonoom vrijwilligerswerk. Sinds 1995 werden er 123 vrijwilligersorganisaties erkend. In 1999 hebben 11 organisaties een erkenningsaanvraag ingediend. Het onderzoek daarover zal ongeveer op 1 december zijn afgerond.

Sommige aanvragen werden geweigerd omdat de uitvoeringsbesluiten van het decreet tamelijk strikt zijn. We moeten die herbekijken. Vanaf het jaar 2000 moeten organisaties minimaal 20 vrijwilligers tewerkstellen vooraleer ze kunnen worden erkend.

Tot nu toe was het toegekende bedrag op de begroting steeds toereikend. In 1995 was het bedrag 15 miljoen frank. In 1999 werd het opgetrokken tot 23,1 miljoen frank. Volgens de administratie volstonden die kredieten om alle aan de uitvoeringsbesluiten beantwoordende aanvragen in te willigen. Ik herhaal dat die uitvoeringsbesluiten mogelijk moeten worden versoepeld.

Over het ingebouwde vrijwilligerswerk heb ik net als u vragen. We moeten daar aandacht voor hebben. Het moet wel duidelijk zijn dat van een dubbele subsidiëring geen sprake mag zijn. Het zou

Vogels

goed zijn mochten we het ingebouwde vrijwilligerswerk in het kwaliteitsdecreet opnemen. Via dat decreet moeten de instellingen dan nadenken over de rol van de vrijwilliger in hun organisatie.

Een instelling die bijvoorbeeld één maal per week tussen 3 en 6 uur bezoek organiseert en vrijwilligers in dienst neemt om het vast personeel te vervangen, vraagt eigenlijk een dubbele subsidiëring. Ik heb hierop geen pasklaar antwoord. Het is belangrijk dit te vermijden. De openheid van de organisatie hangt voor een deel samen met de plaats van de vrijwilliger. We moeten ervoor zorgen dat het vrijwilligerswerk ten goede komt van de gebruiker van de instelling. Men mag een aantal zorgen die door het personeel moeten worden waargenomen, niet afwentelen op vrijwilligers.

Mevrouw Becq, meer gedetailleerde cijfergegevens van mijn administratie worden bezorgd aan het Commissiesecretariaat.x

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord. Uit uw repliek begrijp ik dat u aandacht hebt voor de vrijwilliger, en dat u de intentie hebt om daar verder aan te werken. Ik stel ook vast dat dit waarschijnlijk pas in het jaar 2001 zal gebeuren.

Ik leg er opnieuw de nadruk op dat er nog steeds vrijwilligers zijn ; ze werken enkel anders dan vroeger. Het feit dat het om meer kortlopende engagementen gaat, betekent ook dat men moet zorgen voor een professionele ondersteuning van de vrijwilligers, dit om het systeem draaiende te houden.

Daarnaast moet men ervoor zorgen dat de basiszorg blijft bestaan. Mantelzorgers staan bijvoorbeeld onder enorme druk. Dit vereist basisprofessionaliteit in de mantelzorg, en in de vorming en begeleiding van de vrijwillige mantelzorgers. Het ontwerp moet hieraan aandacht schenken.

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Aandacht voor vrijwilligers houdt ook een inclusief beleid in. Dit wordt niet uitgesteld tot 2001. De evaluatie van het decreet over de plaats van de vrijwilliger in de instelling, zal gebeuren in de loop van het jaar 2000. De nieuwe regelgeving kan worden verwacht in 2001. Hierbij zal ook aandacht gaan naar het vormingsaspect. Indien we opteren voor thuiszorg, dan is er nood aan ondersteuning van de mantelzorgers.

We moeten samen nadenken over een zaak waar ik zelf moeilijkheden mee heb. Stel dat een vrijwilliger mantelzorger wordt. Hij krijgt in het kader van het decreet een zorgcheque. Het is echter niet helemaal logisch een vrijwilliger een cheque te geven. Men koopt vrijwilligers niet af met cheques. Indien ik mijn moeder help en word vergoed omdat ik er de tijd voor heb en mijn zus niet, kan dat in de familie problemen geven.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

- *Het incident wordt gesloten om 12.26 uur.*
